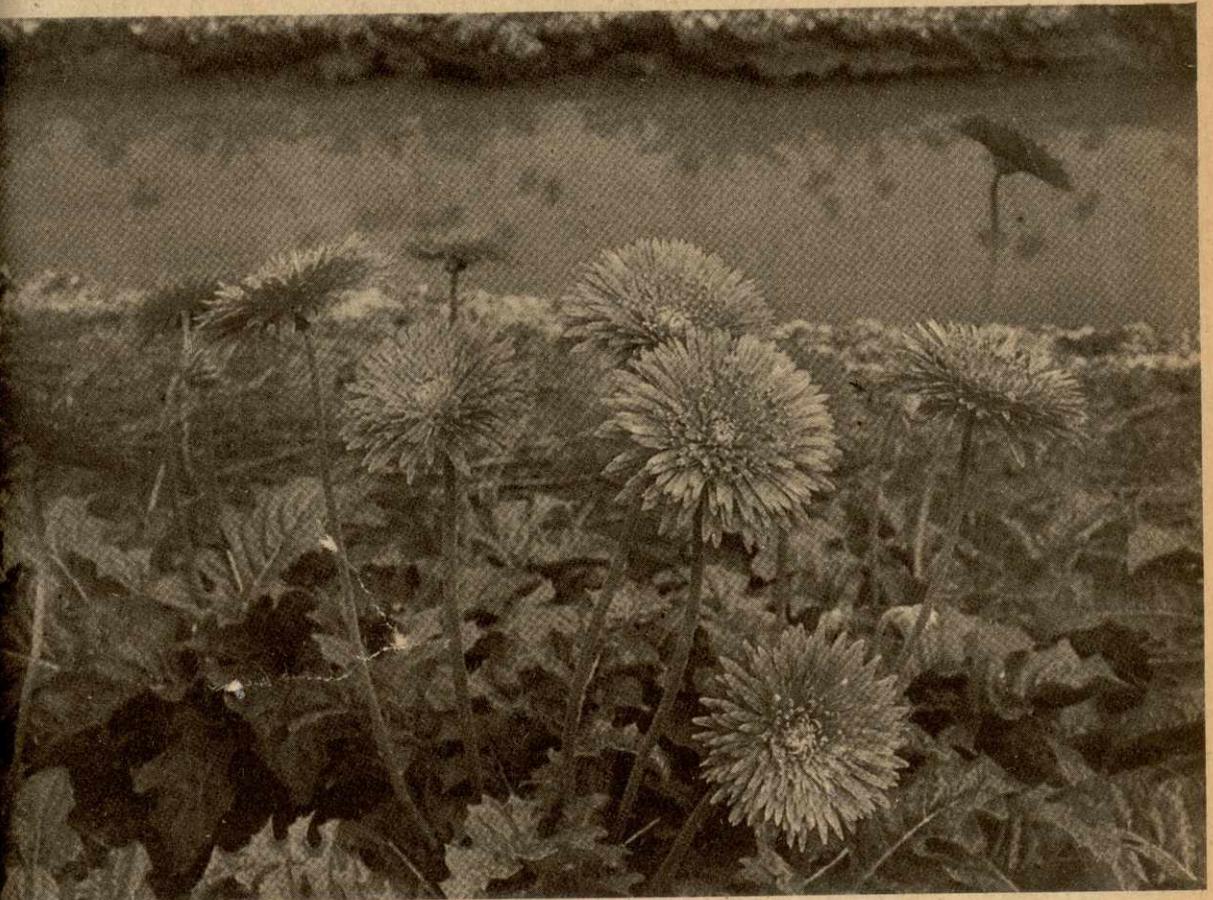

เขอบีร่า ไม้ตัดดอก ปลูกได้ไม่เลือกที่

ศิษย์ชายชล สุทธิพงศ์

บรรดาไม้ดอกที่เห็นกันอยู่ทั่วไป มีอยู่ชนิดหนึ่งเมื่อท่านเห็นแล้วจะลองทันทีว่า อ้อ เขอบีร่าไงครับ บางทีท่านอาจจะเห็นอยู่เป็นประจำก็ได้ แต่ไม่ทราบว่าดอกไม้ชนิดนี้ชื่ออะไร เขอบีร่ามันว่าเป็นไม้ตัดดอกที่คนไทยเรานิยมปลูกกันอย่าง

แพร่หลาย จนเหมือนกับว่าเป็นไม้ดอกของไทยตั้งแต่กำเนิด เรามารู้จักเขอบีร่ากันดีกว่า

เขอบีร่าที่เรารู้จักกันดีนั้น มีชื่อสามัญว่า Gerbera หรือ Barbeton Daisy ชื่อพฤกษศาสตร์ คือ Gerbera Jamesonii มีถิ่นกำเนิดบริเวณแอฟริกาใต้ ซึ่งได้มีผู้นำเข้ามาปลูกในเมืองไทยนาน

แล้ว โดยทั่วไปเขอบีร่าเป็นไม้ดอกขึ้นเป็นกอเดี่ยว ๆ เป็นพวกที่มีลำต้นอยู่ใต้ดิน ใบและก้านจะอยู่เหนือดินซึ่งจะงอกจากตาใต้ดินที่ข้างลำต้น ลักษณะใบเป็นใบเดี่ยว มีสีเขียวแก่ใบปรกเป็นพุ่ม ขอบใบเป็นแฉกหยักลึกไม่เท่ากัน ขอบใบทั้งสองข้างมักจะโค้งเข้าหากกลางใบเล็กน้อย จึงทำให้แผ่นใบมี

ลักษณะคล้ายร่อนน้ำ บริเวณใต้ใบและ
ก้านใบจะมีขนบาง ๆ อยู่ทั่วไป ดอก
เยอบีร่าจะแตกออกจากตาข้างของ
ลำต้นใต้ดิน ซึ่งใกล้กับส่วนยอด ก้าน
ดอกกลมสีเขียวอ่อน ขาวโดยเฉลี่ย
ประมาณ 1 ฟุต ลักษณะดอกเป็น
รูปทรงห้ว ประกอบด้วยดอกเล็ก ๆ
จำนวนมากอัดแน่นอยู่บนฐานรองดอก
ดอกย่อยนี้แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ดอก
ย่อยชั้นนอกเป็นดอกตัวเมียและดอก
ย่อยชั้นในเป็นดอกสมบูรณ์เพศ คือมี
เกสรตัวผู้และตัวเมียในดอกเดียวกัน
จึงมีโอกาสผสมพันธุ์และติดเมล็ดได้

พันธุ์เยอบีร่า

เยอบีร่าแยกออกเป็น 3 ประ-
เภท ดังนี้

1. สายพันธุ์อเมริกา Amerien
strain มีลักษณะกลีบดอกของดอก
ย่อยชั้นนอกเรียวยาว ซึ่งสายพันธุ์นี้ได้
มีการผสมพันธุ์ทำให้ได้เยอบีร่าพันธุ์
ใหม่ ปัจจุบันมีทั้งดอกชั้นเดียว กิ่ง
ซ้อน และดอกซ้อน มีสีสรรสดใสกว่า
เดิมด้วย

2. สายพันธุ์ยุโรป European
strain เป็นเยอบีร่าแบบดอกชั้นเดียว
กลีบดอกกว้างและป่องตรงกลางนิด ๆ
ซึ่งเป็นลักษณะที่ผิดไปจากสายพันธุ์
อเมริกาอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งยังมี
มีกลีบดอกที่หนา ก้านดอกใหญ่ยาว
และแข็งแรง และประการสำคัญเมื่อนำ
ไปใช้หรือปักแจกันจะทนนานกว่าสาย
พันธุ์อเมริกาและไทย ซึ่งขณะนี้นิยม
ปลูกเป็นไม้ตัดดอกทั้งในยุโรป และ
อเมริกา

3. สายพันธุ์ไทย Thai strain
มีดอกซ้อนหนามาก กลีบดอกของดอก
ย่อยไม่เรียวยาวหรือป่อง จะมีลักษณะอยู่
กึ่งกลางระหว่างสายพันธุ์อเมริกาและ
สายพันธุ์ยุโรป แต่กลีบดอกซ้อนกัน
หลายชั้นอย่างมีระเบียบ ส่วนดอกย่อย
ชั้นในจะกอดกันอยู่ตรงใจกลางดอก
และยาวลมหั่นออกมาได้จังหวะและ
สัมพันธ์กับดอกย่อยชั้นนอก ซึ่งสาย
พันธุ์ไทยนี้สีไม่ฉูดฉาดบาดตา เหมือน
สายพันธุ์ยุโรป ความนุ่มนวลจึงเหมาะ
สมสำหรับคนไทยโดยเฉพาะ

เยอบีร่าสายพันธุ์ไทยนั้นมีมาก
มายหลายสิบพันธุ์ ซึ่งแต่ละพันธุ์ก็
มีความเหมาะสมเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ
เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศแตกต่างกัน
สีของดอกอาจจะเปลี่ยนแปลงไป
ได้บ้าง ถ้าจะปลูกกันเป็นอาชีพก็ต้องมี
การคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมไว้ โดย
ปลูกหลาย ๆ พันธุ์ หลายสีเพื่อเอาไว้ใน
ระยะแรก ๆ แล้วก็คัดเลือกพันธุ์เอาไว้
หลังเก็บเกี่ยวเพื่อปลูกในครั้งต่อไป

สำหรับสายพันธุ์อเมริกา และ
ยุโรปก็สามารถปลูกในประเทศไทยได้
ส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณที่มีอากาศหนาว
เย็น เช่น เขตภาคเหนือ คุณภาพของ
ดอกจะดีกว่าปลูกในเขตกรุงเทพ ซึ่งจะ
ต้องมีการพรางแสง และดูแลเรื่องความ
ชื้นให้ดีด้วย

พันธุ์เยอบีร่าที่ปลูกกันทั่วไป ขณะนี้เราแบ่งออกเป็นสี่ต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. พันธุ์ดอกสีขาว - พันธุ์ขาว
จักยาว, ขาวครีม, ขาวจักสั้น

2. พันธุ์ดอกสีเหลือง - พันธุ์
เหลืองใหญ่, เหลืองถ่อ, เหลืองพั่งสี
สีดา, ทองประศรี

3. พันธุ์ดอกสีชมพู - พันธุ์
บัวหลวง, มณฑา, ลูกรัก, เฌรแก้ว
นางนวล, ดอกกระชาย ชมพูกระ

4. พันธุ์ดอกสีส้ม (แสด) -
พันธุ์สีอิฐ, จำปา, สุรเสน, สร้อยฟ้า
กุมารทอง, นรราช

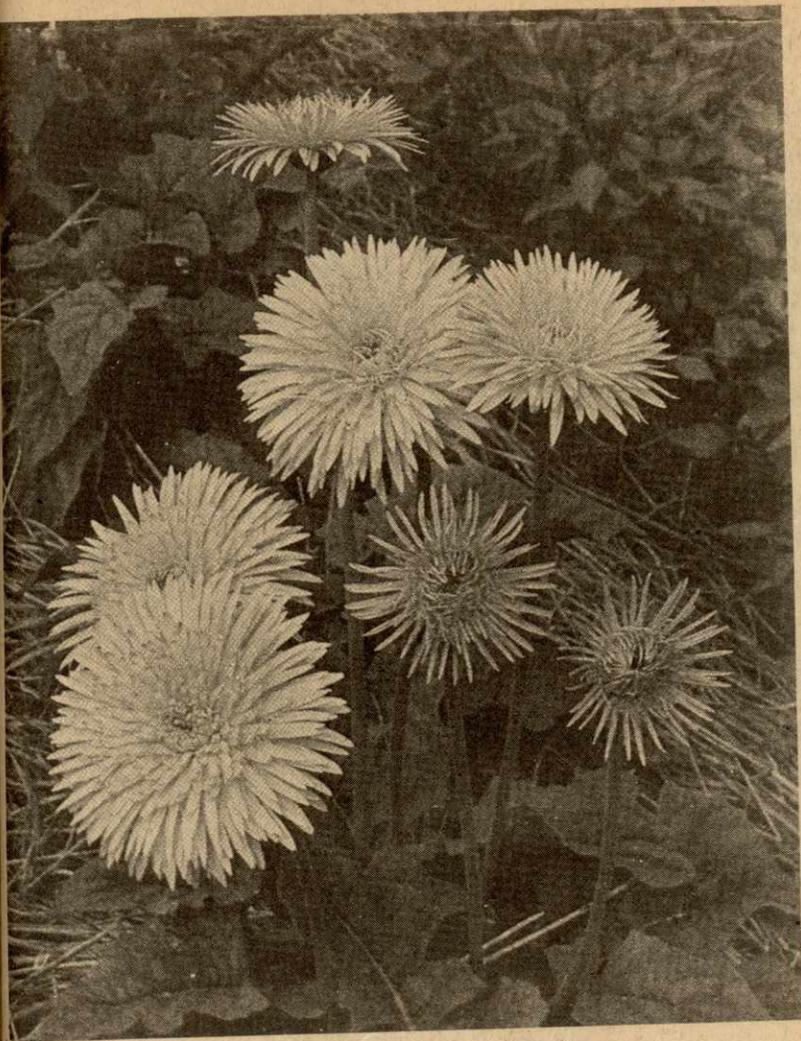
5. พันธุ์ดอกสีแดง - พันธุ์
ลักแดง, แดงดาปิ่น, แดงใหญ่, ขุน
แผน, แดงพิจิตร

การขยายพันธุ์เยอบีร่า

การขยายพันธุ์เยอบีร่า มีหลาย
วิธี แต่ส่วนใหญ่ทำกันหลายวิธีคือ

1. โดยใช้เมล็ด ส่วนใหญ่จะใช้
ในกรณีหาพันธุ์ใหม่สำหรับนักคัดเลือก
พันธุ์ เพราะเนื่องจากเสียเวลากว่า
จะออกดอก หลังจากเพาะเมล็ด 4-5 วัน
ก็จะออกดอกและออกดอกแรกเมื่อมีอายุ
ประมาณ 4 - 4 1/2 เดือน

2. โดยใช้หน่อ เป็นวิธีที่
ชาวสวนทั่ว ๆ ไปใช้กันมาก เพราะ
ว่า สะดวกและปลอดภัยเวลา หน่อที่จะ
ทำการแยกนั้นควรมีอายุประมาณ 7-11
เดือน ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของ
ต้น และชนิดทางพันธุ์แต่ละพันธุ์ด้วย
ขั้นแรกขุดเยอบีร่าที่จะแยกหน่อขึ้นมา
ทั้งกอ ถ้างดินที่ติดกับรากและต้นออก
ให้หมด แล้วทำการแยกหน่อออกจาก
กันโดยใช้มีดบิ หรือมีดตัด อาจจะใช้
ปูนแดงทารอยแผลแต่ละหน่อที่แยกออก
มาควรมีรากติดอยู่อย่างน้อย 3 ราก
ตัดรากให้ยาวประมาณ 3 นิ้ว อาจจะมี

การตัดใบให้สั้นลงครึ่งหนึ่งถ้าใบใหญ่เกินไป จะช่วยลดการคายน้ำได้บ้างและต้นตั้งตัวได้เร็ว เมื่อคัดเลือกหน่อที่สมบูรณ์ได้แล้ว ก็นำไปปลูก ปลูกในแปลงใหญ่ที่เตรียมไว้เลยก็ได้ แต่ต้องดูแลรักษาให้ดีมีการขังร่ม รดน้ำให้สม่ำเสมอ แต่อยากจะแนะนำวิธีไปขังในกะบะชำก่อน เพื่อให้รากแตกใหม่และตั้งตัวเสียก่อน โอกาสที่หน่อจะรอดตายจะมากกว่า โดยนำหน่อใหม่ขังในกะบะชำห่างกัน 2 นิ้ว ในเรือนเพาะชำหรือใต้ร่มไม้ ประมาณ 1 เดือน จึงย้ายลงปลูกในแปลงใหญ่ หลังจากปลูกได้ประมาณ 2 เดือน เยอบีร่าจะเริ่มแทงช่อดอกแรก

การเตรียมดิน

ดินควรเป็นดินร่วนซุยมีอินทรีย-วัตถุสูง และมีความเป็นกรดต่าง ประมาณ 6.5-7.5 มีการระบายน้ำได้ดี

ดินควรไถตะหรือขุดพลิกตากแดดไว้ประมาณ 10 วัน หลังจากนั้นก็ควรย่อยด้วยการพรวนหรือสับให้ละเอียด แต่อย่าให้ละเอียดเกินไป เพราะเมื่อถูกน้ำจะทำให้ผิวหน้าดินจับกันแน่นไปยากในการปลูกใส่ปุ๋ยคอกให้เพียงพอทุกครั้งทีปลูกใหม่ ในขณะที่เตรียมแปลงปลูก และควรเป็นปุ๋ยคอกเก่า อัตราการใช้ปุ๋ยคอกประมาณ 1,500-2,000 กก.ต่อไร่ คลุกเคล้าดินให้ทั่วแปลงปลูก

แปลงปลูกอาจจะแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การปลูกบนที่ราบสูงใกล้แหล่งชลประทาน อาจจะเป็นคลอง แม่น้ำหรืออ่างเก็บน้ำ ความยาวของแปลงไม่ค่อยแน่นอนขึ้นอยู่กับความสะดวกในการปฏิบัติรักษา อีกลักษณะหนึ่งคือ ปลูกบนที่ราบลุ่ม เป็นการปลูกแบบร่องปลูก ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนที่นามาเป็นร่องสอน กว้างประมาณ 6 เมตร เป็นคูน้ำและทางเดิน 2 ข้างร่องประมาณข้างละ 80 ซม. ดังนั้นเนื้อที่ปลูกจริง ๆ บนผิვร่องประมาณ 4 1/2 เมตร ส่วนความยาวของพื้นที่ปลูกยาว 60 หรือ 80 หรือ 12 เมตรก็ได้แล้วแต่ลักษณะของพื้นที่

ระยะปลูกถ้าเป็นสายพันธุ์อเมริกาหรือยุโรปควรใช้ระยะปลูกประมาณ 50 x 50 ซม. หรือ 60 x 60 ซม. ถ้าเป็นสายพันธุ์ไทยก็ใช้ 30 x 30 ซม. หรือ 40 x 40 ซม. ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะดิน ลักษณะพันธุ์เป็นหลัก เช่นถ้าลักษณะพันธุ์ที่มีใบและการแตกทรงพุ่มขนาดใหญ่และปลูกในพื้นที่มีดินสมบูรณ์ก็ควรใช้ระยะปลูกที่กว้างกว่าพันธุ์ขนาดเล็ก พื้นที่ดินไม่สมบูรณ์

การปลูก

ขุดหลุมให้ลึก 10 ซม. ร่องกันหลุมด้วยปุ๋ยผสมสูตร 14-14-14 หรือใกล้เคียงและซุเปอร์ฟอสเฟต ประมาณอย่างละ 1/2 ช้อนชา แล้วกลบด้วยดินนิคหนอย เพื่อไม่ให้รากสัมผัสกับปุ๋ยโดยตรง เพราะอาจจะทำให้เยอบีร่าเน่าและตายได้ง่าย วางต้นในหลุมให้คอ

ดินอยู่สูงกว่าระดับหน้าดินเล็กน้อย เพราะถ้าดินกลบยอด จะทำให้ต้นเน่าตาย จัดรากให้แผ่เป็นระเบียบแล้วค่อยกลบดิน และกดดินเพียงไม่ให้ต้นล้ม เมื่อปลูกเสร็จแล้วรดน้ำเบา ๆ อีกครั้งจะช่วยล้างดินที่ติดตามใบออก เราอาจจะใช้ฟูราดานคลุกกับดินปลูกหรือใส่รอบ ๆ ด้านของต้นเขยปีร่า จะเป็นการช่วยป้องกันแมลงศัตรูพืชในระยะแรก ๆ ได้ ในช่วง 45 วัน ถ้าเป็นไปได้ควรใช้ฟางหรือเปลือกถั่วหรือวัสดุอื่น คลุมดินเพื่อช่วยเก็บกักความชื้น และช่วยไม่ให้หน้าดินแน่นเร็ว จะทำให้เขยปีร่าตั้งตัวและแตกกอได้เร็วยิ่งขึ้น

การปฏิบัติรักษา

การใส่ปุ๋ย จะใส่หลังจากต้นเจริญเติบโตแล้ว เเทงยอดใหม่ออกมาและมีขนาดโตพอสมควร ประมาณ 30-40 วันหลังปลูก อาจจะอายุ 60 วันหลังปลูกแล้วค่อยให้ปุ๋ยก็ได้ เพราะช่วงนี้เขยปีร่ามีปุ๋ยที่รองกันหลุมอยู่แล้ว ปุ๋ยที่ใช้ควรเป็นปุ๋ยผสมอัตรา 1:1:1 เช่น 14:14:14 ในอัตราครึ่งช้อนชาต่อต้น โดยใส่รอบ ๆ ห่างจากโคนต้นประมาณ 6 นิ้ว หรือจะใส่เป็นแถบก็ได้ การใส่ปุ๋ยครั้งที่สองจะใส่ปุ๋ยในลักษณะเช่นเดียวกัน คืออัตราครึ่งช้อนชาต่อต้น ห่างจากครั้งแรก 15 วัน คือให้ปุ๋ย 15 วันต่อครั้ง แต่แต่ละครั้งใส่ปุ๋ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากเขยปีร่ามีการแตกกอใหม่และออกดอกเรื่อย ๆ ถ้าให้ปุ๋ยเป็นจุดก็ควรหมุนเวียนเป็นจุด ๆ จนรอบต้น ต้นเขยปีร่าจะได้รับปุ๋ยรอบทิศทาง

ตลอดระยะเวลาการเจริญเติบโต อาจมีการใส่ปุ๋ยออกเป็นครั้งคราวได้ เพื่อคุณสมบัติกายภาพของดินไม่เสียไป

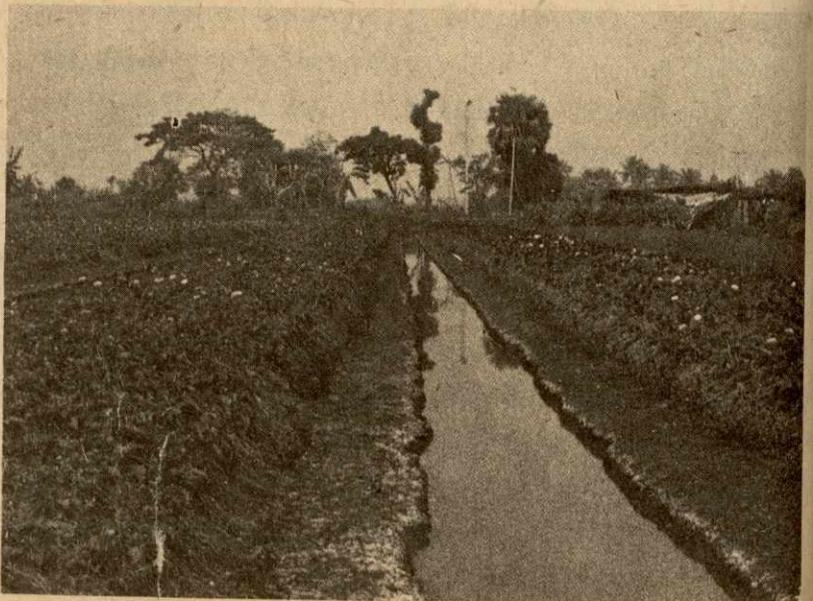
การให้น้ำ ในระยะแรกควรรดน้ำแต่พอชุ่ม เมื่อเขยปีร่าตั้งตัวได้ก็ให้วันละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น โดยเฉพาะฤดูร้อน ในฤดูฝนก็อาจไม่จำเป็นต้องให้ทุกวัน วิธีให้น้ำอาจใช้สายยางสูบน้ำรด, ตักน้ำรด หรือจะใช้สูบน้ำรดจากเรือในท้องร่อง หรือให้แบบฝนเทียม (สปริงเกอร์) แต่วิธีนี้ต้องลงทุนมาก ซึ่งต้องพิจารณาตลาดรองรับผลผลิตเหมาะที่จะลงทุนหรือไม่

การพรวนดินและกำจัดวัชพืช ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับไม้ดอกอื่น ๆ คือ พรวนดินทุกครั้งภายหลังการให้ปุ๋ย และกำจัดวัชพืชไปพร้อมกัน จำนวนครั้งการพรวนดินและการกำจัดวัชพืชจะลดลงเมื่อเขยปีร่าเติบโตเต็มที่แล้ว คืออายุประมาณ 6 เดือนขึ้นไป เพราะการพรวนดินลึกก็จะทำให้ทำลายรากพืชได้

การตัดแต่งต้นเขยปีร่า เมื่อปลูกได้ 8-10 เดือน เขยปีร่าจะแตกกอพุ่มอย่างหนาแน่น ก็จำเป็นต้องแยกไปปลูกในแปลงใหม่ต่อไป มิฉะนั้นจะทำให้จำนวนดอกลดน้อยลงไปและคุณภาพของดอกด้อยลงไป คือ การทำให้ทรงพุ่มโปร่งอยู่เสมอและสะอาด โดยการตัดใบแก่ที่เหี่ยวแห้ง ใบเป็นโรค รวมทั้งดอกที่บานและเหี่ยวคาต้นออกให้หมด

ในฤดูฝนควรแต่งกอให้โปร่งมาก ๆ เพราะช่วงนี้เขยปีร่าจะแตกกอเร็ว เมื่อกอแน่นแสงแดดส่องไม่ถึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของโรครากและต้นเน่าตายทั้งกอได้

การปลูกเขยปีร่าในแปลงนานเกินไปคือ นานเกินถึง 2 ปี แล้วจะทำให้เกิดปัญหา การแคระแกรนของต้นดอก ปัญหาที่ตามมาอีกคือทำให้เกิดรากปม นับว่าร้ายแรงมาก ซึ่งมีสาเหตุมาจากไส้เดือนฝอย การแยกกอไปปลูกบริเวณที่ใหม่หรือเปลี่ยนที่ปลูกทุก ๆ

ปี จะช่วยหลีกเลี่ยงการเป็นโรครากปม
ได้บ้าง

การปลูกพืชหมุนเวียนในแปลง
ของปีจะช่วยลดปัญหาเรื่องโรคและ
แมลง พร้อมทั้งปัญหาขาดธาตุอาหาร
ได้ดี โดยอาจจะปลูก ผัก ถั่ว สลับกับ
ของปีรา ปีเว้นปีหรือปีเว้นสองปีก็ได้
แล้วแต่ความสะดวกของผู้ปลูก

การพรางแสงให้ของปีรา ประ
มาณ 15% จะทำให้คุณภาพดอกของปี
ราดีขึ้นได้คือ ก้านดอกจะยาวขึ้น 30%
สีสดขึ้นเล็กน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
อุณหภูมิและความชื้นด้วย การพรางแสงจะ
เริ่มเมื่อดอกปริให้เห็นสีของดอกจนเกือบ
เต็ม อาจจะให้วัสดุพวกฟาง ทาง
มะพร้าว หญ้าคา พรางแสง ก็ต้องขึ้นกับ

ค่าใช้จ่ายและราคาของดอกของปีรา
ด้วย

การป้องกันกำจัดโรคและแมลง
ควรมีโปรแกรมจิตยาป้องกันโรคและ
แมลงไว้ล่วงหน้าเป็นประจำสัปดาห์ละ
ครั้ง เพื่อป้องกันแมลงมากัดกิน และ
วางไข่ ตลอดจนนำเชื้อโรคมาสู่ต้นของปี
รา เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะยากที่จะกำจัดทั้ง
โรคและแมลง ถ้าของปีราเป็นโรครากปม
ก็ขุดเผาทำลายก่อนที่จะระบาดไปยัง
ต้นอื่น

โรคและแมลง

การป้องกันและการดูแลที่ถูกต้องวิธี
ที่กล่าวข้างต้น จะช่วยลดการถูกทำลาย
ของโรคและแมลง ได้ชั้นหนึ่งแล้ว แต่
โอกาสที่เกิดโรคก็มีได้ โรคที่สำคัญ ได้แก่

1. โรครากปม มีอาการเริ่มแรก
เป็นจุดหรือวงสีม่วงอมสีน้ำตาลขึ้นบน
ใบ เนื้อเยื่อกลางแผลจะแห้งเป็นสีน้ำ-
ตาลอ่อน ขนาดของแผลจะขยายขนาด
ขึ้นเรื่อย ๆ ขอบแผลสีม่วงเห็นได้ชัด
เมื่อเป็นมากจะทำให้ใบแห้งตายได้ มัก
เกิดกับใบแก่ แต่ไม่ทำให้ต้นตาย โรคนี
สาเหตุจากเชื้อราแฟร์ระบาดโดย
สปอร์ ปลิวไปตามลม เกิดบนผิวใบ หรือ
ติดไปกับเครื่องมือเกษตรกร และหยดฝน
ที่กระเด็นไปถูกต้นอื่น ๆ

การป้องกันกำจัดใช้ยา เช่น คา
โบลิล แคปแทน ไซเน็บ มาเน็บ เบน
เลท หรืออื่น ๆ ฉีดพ่นสัปดาห์ละ 1
ครั้ง

2. โรครากเน่า อาการเริ่มแรก

ต้นจะเหี่ยว ใบเหลืองแห้ง (ตอนเช้าจะ
ฟื้นและกลับ) เหี่ยวตอนสาย ๆ เป็น
อยู่ 2-3 วัน ในที่สุดต้นจะตาย ถ้าตอน
ต้นจะพบว่ารากและโคนต้นเน่า มีเส้น
ใยราสีขาวและเม็คราเป็นก้อนกลมสี
ขาว สีน้ำตาลดำ อยู่ตามโคนต้น มักจะ
พบมากในดินที่มีสภาพเป็นกรด

การป้องกันกำจัด ถอนต้นที่เป็น
โรค เผาไฟทิ้ง แล้วใช้น้ำยาเทอร์ราคลอ
หรือที่รอกซิน รดลงไปในหลุมปลูก
ถ้าปลูกใหม่ควรใช้ปูนขาวและปุ๋ยคอก
ปรับดินก็จะช่วยลดการเป็นโรคได้
บ้าง

3. โรครากปม อาการเริ่มแรก
ต้นจะแคระแกรนใบซีดเหลืองเหมือน
อาการขาดธาตุอาหาร เมื่อถอนรากขึ้น
มาตรวจดูจะพบว่า รากมีลักษณะบวม
โตเป็นแห่ง ๆ ปลายรากกุดหรืองอ ปมที่
เกิดใหม่จะมีสีขาว ซึ่งต่อไปจะเปลี่ยน
เป็นสีน้ำตาลแล้วเน่าเปื่อยไป 1 สัปดาห์
ฝอยที่เป็นสาเหตุของโรคจะอาศัยอยู่
ที่ปมนี้ การแพร่ระบาดเกิดโดย
ย้ายกล้า ดินปลูกและไหลไปตามน้ำ

การป้องกันกำจัด ใช้ยา เช่น
เทมิก 10 จี, โนแคป ผสมลงไปดินขณะ
เตรียมแปลงปลูกก่อนปลูกเขยิบร่า หรือ
ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก, หมัก) ให้
มาก เพื่อจะเพิ่มจุลินทรีย์ในดิน จะช่วย
ทำลายไส้เดือนฝอยให้ลดลงได้ หรือ
อาจปลูกพืชหมุนเวียนสลับโดยเลือก
พืชที่ไส้เดือนฝอยไม่เข้าอาศัยอยู่ คือ
พืชที่ด้านทานไส้เดือนฝอยมาปลูก ไส้
เดือนฝอยก็จะสูญพันธุ์ไปเอง

4. โรครากเหี่ยว อาการเริ่ม
แรก เขยิบร่าจะแคระแกรน ใบจะซีด

เหลืองด่างเล็กน้อย ดอกจะขนาดเล็ก,
ก้านสั้นลง กลีบดอกจะไม่เป็นสีต่าง ๆ
แต่จะแตกเป็นฝอย มีสีเขียวคล้าย
กลีบเลี้ยง มักจะเกิดกับต้นเขยิบร่า
ที่ปลูกมาแล้ว 2-3 ปี โดยไม่มีการ
รื้อถอนปลูกใหม่ โรคนี้สาเหตุจากเชื้อ
ไวรัสหรือเชื้อไมโครพลาสมา และอาจ
ระบาดไปหมดสวนก็ได้ ถ้าไม่มีการป้อง
กันที่ถูกต้อง

การป้องกันกำจัด ควรถอนต้น
ทำลายเสีย ต้นที่เป็นโรคไม่ควรขยาย
พันธุ์ปลูกต่อไป และฉีดยาป้องกันเชื้อ
ปากดูดบางชนิด ที่อาจเป็นพาหะนำโรค
ให้แพร่ระบาดไป

5. โรครอคอดดอกแห้ง อาการเริ่ม
แรก เกิดที่ก้านดอกจะมีรอยชำ
ที่กอดดอกทำให้ก้านดอกเหี่ยวแห้ง
ไป บางทีพบรอยชำตามก้านดอกเมื่อ
กอดดอกเหี่ยวแห้งไปทำให้ดอกตูมไม่ทน
ต่อ หรือดอกเริ่มบานจะไม่บานต่อไป
มีสาเหตุจากเชื้อราระบาดมากในช่วง
เดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน

การป้องกันกำจัด พบต้นเป็นโรค
ให้ถอนทำลายเผาทิ้ง หรือฝังให้ลึก พ่น
ด้วยยา เบนเลท แคปแทนฯ

6. โรครอคอกเน่า อาการเกิดกับ
กลีบดอก ซึ่งจะมีสีซีดเหลืองอมเขียว
หรือสีน้ำตาลอมเขียว กลีบดอกเล็กเป็น
เส้นด้าย กลางดอกเน่าเป็นสีน้ำตาล
ก้านดอกสั้น และต้นจะแคระแกรน เข้า
ใจว่าเกิดจากการขาดธาตุอาหารเช่น
แคลเซียมและโบรอน หรืออัตราการใช้
ปุ๋ยไม่ถูกต้อง

การป้องกันกำจัด การเตรียมดิน
ปลูกใหม่ควรใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักให้

มากขึ้นกว่าเดิม ใส่ปูนขาวแก้ดินกรด
ด้วย

7. เพลี้ยไฟ จะเข้าทำลายในระยะ
ออกดอกโดยดูดน้ำเลี้ยงจากดอกและ
ใบ ทำให้กลีบดอกช้ำและมีสีขาวเป็นขีด
เล็ก ๆ บนกลีบดอก บานไม่เต็มทีดอก
มีลักษณะหงิกงอและเบี้ยวเสียรูปทรง
จะแพร่ระบาดได้รวดเร็วในฤดูแล้งหรือ
ที่มีอากาศแห้ง

การป้องกันกำจัด หมั่นใช้ยาประ-
เภทดูดซึมทำลายเพลี้ยไฟ โดยเฉพาะ
ฉีดพ่นป้องกัน เช่น พอดส์แอลซี เอ็น
บาซูดิน โดกูไรออน ซีลีครอน ฯลฯ

8. หนอนชนิดต่าง ๆ ซึ่งจะ
เป็นหนอนจากผีเสื้อกลางคืนที่มาวาง
ไข่ที่ดอกตูม และฝักไข่ออกมาในระยะ
ดอกบานพอดี ตัวหนอนจะกัดกิน
กลีบดอกทำให้ดอกเกิดความเสียหายจน
ใช้การไม่ได้ เช่น หนอนกระตุ้ม
หนอนม้วนใบ หนอนเจาะฝักข้าวโพด

การป้องกันกำจัด ต้องมีการฉีด
ยาฆ่าแมลงทุกอาทิตย์ เช่น แลนเนท
มาลาไรออน

9. มดคันไฟ จะกัดกินส่วน
ต่าง ๆ ของราก โคนต้น ก้านดอก และ
ยอดอ่อนของเขยิบร่า ทำให้ต้นเฉาตาย
การป้องกันกำจัด ใช้ยาฉีดพ่น
ทุกครั้งที่เห็นมดคันไฟ เช่น ใช้ยา ดีลิตี
อิมัลชัน 1:200 ฉีดพ่น

การปลูกโดยใช้เมล็ดจะใช้เวลา
4 เดือนครึ่ง จะตัดดอกแรกได้ ส่วน
การปลูกโดยใช้หน่อส่วนใหญ่เริ่ม
ให้ดอกเมื่ออายุได้ 2 เดือน อาจจะมี
บางพันธุ์ที่ให้ในเดือน 3 จำนวนดอก
เฉลี่ยต่อต้นจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเพิ่ม

สูงสุดประมาณเดือนที่ 10 หลังจาก
จำนวนดอกต่อต้นก็จะลดลงเรื่อย ๆ
เดือนต่อมา ซึ่งการให้ดอกของเข-
ยจะต้องขึ้นอยู่กับพันธุ์และการดูแล
รักษาด้วย แต่เกือบจะทุกพันธุ์เขยบิร่าจะ
จำนวนดอกต่อต้นสูงในช่วงเดือน
6-10 ดังนั้นเราไม่ควรปลูกเขยบิร่า
เกิน 1 ปี เพราะจำนวนดอกจะลดลง
และยังจะมีโอกาสเกิดโรคราปนได้มาก
อีกด้วย

เรารู้จักเขยบิร่าดีพอสมควรแล้ว
ลองพิจารณาพื้นที่ปลูกเขยบิร่าในประ-
เทศไทยซึ่งว่ามีมากเพียงไร โดยได้ข้อ
สรุปจากรายงานสภาพการปลูกไม้ดอก
ไม้ประดับ ประจำปีการเพาะปลูก
2524 ที่กรมส่งเสริมฯ รวบรวมไว้

พื้นที่ปลูกทั้งหมด (ไร่) ผลผลิต (ดอก)	
ภาคเหนือ	161.75
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	210.80
ภาคกลาง	862.25
ภาคตะวันออก	12.25
ภาคตะวันตก	36.50
ภาคใต้	159.75
รวมทั้งประเทศ	1,443.30
	61,616,700 (ดอก)

เมื่อท่านอ่านมาถึงตรงนี้แล้ว
คงท่านก็อาจจะอยากปลูกเขยบิร่ากัน
บ้างแล้ว นอกเหนือจากข้อมูลต่าง ๆ
ที่ท่านได้รับไม่ว่าจะเป็นการดูแลปฏิบัติ
ต่าง ๆ รู้สึกไม่ยากและพิจารณาพื้นที่
ปลูก มีอีกอย่างหนึ่งที่จะให้ท่านลอง
พิจารณาดูคือ รายได้ที่ท่านจะได้รับ
ต่อในพื้นที่ 600 ตารางเมตร ทำแปลง

ขนาด 5 x 120 เมตร (2 1/2 ไร่ x 60
ไร่) 1 ไร่ จะปลูกเขยบิร่าได้ถึง
6,000 ต้น (ระยะปลูก 30 x 30 ซม.)
ใช้เวลาปลูก 10 เดือน จะได้ดอกเขย-
บิร่าโดยเฉลี่ยเกือบทุกพันธุ์ ประมาณ
36 ดอกต่อต้น (เวลาเก็บเกี่ยวเต็มที่
6 เดือน คือตั้งแต่เดือนที่ 5 ถึงเดือนที่
10) เพราะฉะนั้นเขยบิร่าจะให้ดอกต่อ
ต้นเฉลี่ย 6 ดอกต่อเดือน ซึ่งหมายถึง
6 วันเก็บ 1 ครั้ง จะได้จำนวนดอกเท่า
จำนวนต้นที่ปลูกลงไป ถ้าเก็บ 3 วัน
ครั้งจะได้ 50% ทุกวันเว้น 2 วันจะ
ได้ 33% ทุกวันเว้นวันจะได้ 25% และ
ทุก ๆ วันจะได้ 16% ของจำนวนต้น
ที่ปลูก

ดังนั้นโดยเฉลี่ยราคาตลอดปี
ร้อยละ 12 บาท

ถ้าเก็บดอกจำหน่ายทุกวันจะ
ได้ 1,000 ดอก 120 บาท

พันธุ์ส้ม
เล็กมีหนามใหญ่มาก ทุใบกว้าง ลักษณะ
ผลไม่แข็งเป็นรูปทรงกลม มีสีเหลือง
เปลือกหนานุ่ม และมีขนปกคลุมอย่าง
หนาแน่น มีต่อมน้ำมันมาก น้ำน้อย
มาก และมีรสเปรี้ยว บางครั้งเป็น
เมือก ๆ มีกลิ่นไม่ชวนกิน สำหรับประ-
โยชน์ของส้ม 3 ใบ ใช้เป็นต้นตอและ
ปลูกเป็นไม้ประดับ

เอกสารประกอบการเรียนเรียง

1. ประพันธ์ นันทไชย 2526 "พันธุ์ส้ม
ในฟลอริดา" กลสิกร กรมวิชาการ
เกษตร
2. นิรันดร์ 2513 ส้มเกลี้ยง เอกสารทางวิชา
การที่ 10 กรมส่งเสริมการเกษตร กระ-

ถ้าเก็บดอกจำหน่ายทุกวันเว้นวัน
ได้ 1,500 ดอก 180 บาท

ถ้าเก็บทุกวันเว้น 2 วันได้
2,000 ดอก 240 บาท

ถ้าเก็บทุกวันเว้น 3 วันได้
3,000 ดอก 360 บาท

ถ้าเก็บทุกวันเว้น 6 วันได้
6,000 ดอก 720 บาท

จะเป็นว่าเพียงพื้นที่ 600 ตาราง
เมตร ทำรายได้ตั้ง 3,600 บาทต่อ
เดือน ท่านคิดว่าคุ้มค่าหรือไม่ที่จะปลูก
เขยบิร่ากัน

เอกสารประกอบการเรียนเรียง

1. สมเพียร เกษมทรัพย์ 2522 การปลูก
ไม้ดอก
2. ทวีเกียรติ อิมสวัสดิ์ 2527 ไม้ตัดดอก
3. กรมส่งเสริม รายงานสภาพการเพาะปลูก
ไม้ดอกไม้ประดับ ประจำปีเพาะปลูก
2524/2525

- ทรงเกษตรและสหกรณ์
3. รวี เสธฐภักดี 2523 เอกสารประกอบคำ
บรรยายวิชา พศ.542 ไม้ผลทางอุตสาหกรรม
กรรม ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตร
ม.เกษตรศาสตร์
 4. บุรศ บำรุงการ 2519 การทำไร่ส้ม โรง
พิมพ์เผยแพร่พิทยา กรุงเทพฯ
 5. ORTHO BOOKS "All About Growing
Fruits and Berries" 1982 : page 68-71

